

Mgr. Edita Kušnierová

Rožňavská rodáčka, pani Edita Kušnierová je zakladajúcou osobnosťou štátnej pamiatkovej starostlivosti v okrese Rožňava. Je vyštudovaná historička (Filozofická fakulta Univerzity Komenského Bratislava) a na obnove kultúrnych pamiatok v Rožňave a v celom okrese sa podieľala už od roku 1970, kedy bola v našom meste založená Okresná správa pamiatkovej starostlivosti, neskôr Pamiatkový ústav SR, v súčasnosti Pamiatkový úrad SR.

Začiatky štátnej pamiatkovej starostlivosti v našom meste boli veľmi ťažké, a to presadiť zákonom stanovené podmienky v ochrane a údržbe pamiatok. Napriek tomu sa práve v období sedemdesiatych rokov minulého storočia podarilo v našom meste, v období veľkoplošných asanácií zachrániť mnohé historicky cenné objekty pred zbúraním (súčasná budova Banického múzea, rad tzv. krámkov na Námestí baníkov, budova bývalej banskej komory, rad domov od ul. Krásnohorskej po Čučmiansku, ktorý mal byť asanovaný kvôli výstavbe obchodného domu). Na záchrane týchto objektov sa aktívne, s príznačným nadšením a vytrvalosťou podieľala pani práve Edita Kušnierová. Okrem svojej pamiatkarskej praxe sa vo svojom voľnom čase venovala vzdelávaniu školskej mládeže, keď spolu s Domom pionierov a mládeže zorganizovala mnoho vedomostných súťaží s tematikou starších i novodobých dejín Rožňavy pre základné a stredné školy, ktoré mali veľký úspech a boli vždy ukončené exkurziami po pamiatkach Slovenska. Od roku 1971 sa datuje jej bohatá publikačná činnosť v odborných a populárnovedných časopisoch s tematikou ochrany pamiatok a múzejníctva. Vo verejnosti sú známe aj jej početné výstavy s tematikou rožňavských dejín a tvorby rožňavských výtvarníkov. Mnohé z nich zorganizovala vo svojom voľnom čase a za svoje finančné prostriedky. Medzi najnavštevovanejšie patrí výstava Bitka pri Rožňave s tematikou tureckých bojov na území Rožňavy. Počas jej trvania osobne sprevádzala všetky školské návštevy, aj niekoľkokrát denne s odborným výkladom.

V roku 1981 kvôli ďalšiemu štúdiu Rožňavu na osem rokov opustila, pracovala v múzeách vo Sv. Antone a v Brodzanoch pri Partizánskom. V roku 1989 sa vrátila do Rožňavy, aby pokračovala vo svojej múzejníckej praxi v galérii Banického múzea. Stále aktívne publikovala s tematikou ochrany a záchran kultúrnych pamiatok. Po troch rokoch práce v múzeu sa vrátila k práci s pamiatkami ako odborná pracovníčka rožňavského pamiatkového ústavu, neskôr úradu. Vo svojom voľnom čase naďalej spolupracovala aj s múzeom a v galérii inštalovala naďalej množstvo výstav, z najvýznamnejších spomenieme napr. jubilejnú výstavu rožňavských výtvarníkov bratov Tichyovcov, alebo z posledných: výstava celoživotného diela významného rožňavského maliara Gyulu Ádáma v roku 2020, ktorú hradila výlučne z vlastných finančných prostriedkov.

Popri tejto činnosti je nevyhnutné spomenúť množstvo jej odborných prednášok pre verejnosť s tematikou ochrany pamiatok a kultúrneho dedičstva Gemera, ktoré sa pravidelne konali na pôde múzea a galérie, ale aj na všetkých rožňavských školách. Nesmie sa zabudnúť ani na jej mimoriadne časté sprevádzanie množstva záujemcov: škôl, občianskych združení, oficiálnych hostí mesta Rožňava a turistov po historickej časti mesta – toto všetko vykonávala nezištne, bez

nároku na odmenu. Toto všetko svedčí o tom, že pani Edita Kušnierová, má veľký podiel na kultúrnom vzdelávaní občanov mesta Rožňava a jej práca je veľmi významná a nenahraditeľná.

Osobitnou kapitolou činnosti je jej publikačná činnosť. Od roku 1971, keď jej vyšiel prvý článok o hrade Muráň v časopise Krásy Slovenska, neustále publikovala v miestnej a celoslovenskej tlači a odborných historických a pamiatkarských časopisoch (Vlastivedný časopis, Pamiatky a múzeá...) príspevky s tematikou ochrany pamiatok najmä na území rožňavského okresu, kde sa osobitne venovala stredovekým nástenným malbám v gemerských kostoloch. Aj takto sa snažila vzbudiť záujem o gemerské pamiatky, čo sa jej aj podarilo, najmä keď v roku 2008 a 2011 založila dve občianske združenia: Gotickú cestu a Združenie pre záchranu kostola v Brdárke, v ktorých pôsobí dodnes. Okrem toho je aj autorkou textovej časti odbornej publikácie Italianizmy v stredovekej nástennej maľbe Gemera a bedekra Rožňava a okolie. Aj v súčasnosti spolupracuje s odborom kultúry mesta Rožňava, kde nezištne poskytla početnú dokumentáciu svojej publikačnej činnosti s tematikou dejín a kultúry Rožňavy.

Skoro celý svoj profesijný život venovala propagácii svojho rodného mesta, podieľala sa významnou mierou na vzdelávaní jeho obyvateľov v oblasti umenia, múzejníctva a ochrany nášho kultúrneho dedičstva. V roku 2019 bola ako jedna z najstarších regionálnych pamiatkarov odmenená štátnou **Cenou Alžbety Güntherovej-Mayerovej**.

Mgr. Edita Kušnierová získala Cenu mesta Rožňava za dlhoročnú aktívnu činnosť v oblasti pamiatkovej starostlivosti a ochrany kultúrneho dedičstva Gemera.